

Illés Szidónia És Unokatestvérei

1930-ban készült a kép, talán Halmin. Ezek az unokatestvérek (anyai nagymamám unokái). A fehér blúzban, jobbról az első a hátsó sorban én vagyok, mellettem Freund Jolán unokatestvérem (Blanka nagynéném lánya). A mellette levő lány édesanyám nagyobbik fivérének a lánya, utána egy másik unokatestvérem, egyik nagynéném lánya, és itt van édesanyám egyik húga, Rózsi, középen az első sorban. Nem tudom, hogy a másik két lány kicsoda. Nagymamának volt négy fia, akik közül emlékszem Pinhászra és Móricra, és hat lánya: Blanka, Eugénia, édesanyám [Bella], Etelka, Rózsi és Olga. Rózsi nagynéném nem volt férjnél. Szintén Halmin lakott. A családuk minden tagja meghalt Auschwitzban, csak Olga és Teszler Józsuá nevű unokatestvérem tért vissza onnan [Az interjúban megemlíti, hogy Teszler Józsuá lánytestvére is túlélte a koncentrációs tábor. -- A szerk.]. Én 1919-ben születtem Szatmár[németi] városában. Hat- vagy hétéves koromban mentem iskolába. Nem jártam zsidó iskolába, mert Szatmáron [Szatmárnémetiben] csak román iskola volt [1902 és 1926 között éppen nem működött a zsidó elemi iskola. -- A szerk.]. Román tanítónőm volt, de már nem emlékszem, hogy hívták. Voltak magyar osztálytársaim is, mert ott nagyon össze voltak keveredve. Nem mondhatom, hogy antiszemitizmus lett volna abban az időben, mikor én iskolába jártam, vagy legalábbis én nem észleltem. Abban az iskolában hét osztályt végeztem. Jól tanultam, és nagyon szerettem tanulni. Az irodalom mindig is, kicsi korom óta tetszett nekem, azóta, hogy olvasni is alig tudtam még. Édesapám nem segített a leckéimben, mert nem volt rá szükség. A családban olyan szigorúak voltak bizonyos szabályok, hogy nem is került ez szóba. Ez volt a zsidó törvény [Illés Szidónia zsidó törvényeknek tekinti a házi szokásokat. -- A szerk.]. Akkor nem volt egyenruha [az iskolában], de nem volt szabad dekoltos ruhában vagy rövid ujjú ruhában járni iskolába. Nem tanultam vallást az iskolában vagy az iskolán kívül, legalábbis nem tudok arról, hogy lettek volna vallásórák az iskolában, amikor én oda jártam. A vallást a szülőktől tanultuk, nem az iskolában. Szombaton ünnep volt, nem tanultam édesapámmal. Az anyai ágról származó rokonaimmal ritkán találkoztunk, rendszerint csak a nagymamámnál. Csak a közelihez látogattunk el. Blanka nem lakott messze, de a többiek házasok voltak, és nem egy városban laktak. Viszont minden évben jöttek a testvérek nagymamához egymással találkozni. Emlékszem, úgy intézték, hogy találkozzanak a másfelé élőkkel, mert tartottak a családhoz, mert szép család volt. Édesanyám testvérei, a nagynénéim, tudom, hogy látogatták egymást. Az unokák, akik jöttek

a nagymamához, a három szoba egyikében aludtak, de nem mindig jött mind, lévén, hogy különböző helyiségekben laktunk, úgyhogy volt elég hely.